

*ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА*

38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
Е-mail: pskm@open.telekom.rs
Сајт: psss.rs

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број XII бесплатан примерак
ДЕЦЕМБАР 2015 Косовска Митровица

Садржај:

РАТАРСТВО -ПОВРТАРСТВО

- Избор парцеле и припрема земљишта за производњу црног лука

ВОЋАРСТВО – ВИНОГРАДАРСТВО

- Гајење купине

СТОЧАРСТВО

- неплодност крава

ЗАШТИТА БИЉА

- Прогнозно извештајна служба у заштити воћа

ИЗБОР ПАРЦЕЛЕ И ПРИПРЕМА ЗЕМЉИШТА ЗА ПРОИЗВОДЊУ ЦРНОГ ЛУКА

Црни лук се користи у исхрани током целе године због своје могућности да се гаји и користи као цела биљка (млад лук) и касније лукови из арпаџика и директне сетве намењени зимској потрошњи. Сваки од начина коришћења има своје специфичности током процеса производње. Да би се остварили не само високи принос него и квалитет луковица потребно је обезбедити оптималне услове током читавог циклуса производње а посебно избору парцеле и припреми земљишта.

Ако се познаје сортимент и одлучи шта ће се производити неопходно је применити и одговарајуће агротехничке мере за сваки од начина производње. Пре свега треба водити рачуна о избору парцеле и плодосмени. Закоровљене парцеле треба искључити из производње без обзира на избор хербицида јер усев треба током читаве вегетације одржати ђист. У закоровљеном усеву долази до веће заразе и није довољна ефикасна заштита. Правилном плодосменом стварају се услови за здрав усев.

Црни лук на исту парцелу долази након 4.6 година пре свега због штеточина и болести.

Квалитетно семе и добра припрема земљишта су подједнако важни за производњу арпаџика и маркатилног лука, јер споро неуједначено ницање доводи до тога да биљке улазе у период виших температура које подстичу развој листова. Недовољно развијен коренов систем није у стању да исхрани надземни део биљке који интензивно расте, што доводи до смањења броја и величине листова, односно приноса. Неквалитетна предсетвена припрема као и парцеле на којима се лако образује покорица успоравају ницање, што уз неправилно заливање може довести до пропадања биљака када се уместо клицаног листића на површину избаци коренак. Све ово успорава раст и доводи до неуједначеног развоја биљака као и продужетка вегетације, односно необразовања клица (посебно важно код арпаџика јер се такве луковице суше па су велики губици током чувања) и непреласка у фазу мировања те су знатно већи губици током чувања црног лука.

Сетва и садња у оптималним агротехничким роковима су предуслов да биљке црног лука прођу фазе развоја у одговарајућим климатским условима. У нашим агроколошким условима оптимални рок сетве за производњу луковица је до средине марта а за производњу арпаџика до почетка априла као и садња из арпаџика. При производњи зимских лукова оптимални рок сетве је од 15. па до краја августа. Свако закашњење у сетви доводи до тога да биљке улазе у неповољне услове а самим тим и смањење приноса и квалитета црног лука.

Правилно заливање према захтеву биљке је важан моменат у производњи црног лука. Критична са водом је фаза ницања када је земљиште потребно одржавати влажним све док лук не никне. У овом периоду неопходно је правилно заливање како неби дошло до стварања покорице. Црни лук треба равномерно заливати посебно у фази интензивног пораста и формирању луковице када недостатак влаге може знатно да смањи принос и квалитет чије луковице немају тржишну вредност. У фази зрења вишак влаге утиче на стварање крупних, сочних луковица лошијег квалитета које се не могу чувати.

Гајење купине

Купина све више привлачи пажњу пољопривредних произвођача. Плодови имају високу хранљиву, технолошку и дијететску вредност. Јагодаста је воћна врста, која успева на скоро свим типовима земљишта и надморским висинама, веома рано пророди, редовно и обилно рађа, а лако и брзо се размножава. Тражи се на тржишту за свежу потрошњу, замрзавање и прераду. Има већу отпорност на сушу и према високим температурама.

Купина током вегетације ствара велики број изданака и високе приносе, те јој је потребно обезбедити довољно воде, хранљивих материја и светлости. Услед дејства високих температура и јаког осунчавања, постоји могућност појаве ожеготина на плодовима, па да неби дошло до угрожавања квалитета плодова, савремена производња подразумева постављање мрежа за засену.

Обрада купине и одржавање земљишта веома утиче на њено гајење, раст и развој изданака, који се у једној години развијају, а у следећој образују родне гране и дају род. Земљиште у реду треба одржавати у растреситом стању, без корова. Између редова земљиште се може одржавати у виду јаловог угара (редовног култивирања), или затрављивањем и кошењем или малчирањем зелене масе, која може послужити за зеленишно ђубрење.

Ђубрење купинака у току рађања треба радити у два наврата и то у јесен и рано у пролеће.

- У јесен се ђубри стајњаком и комплексним минералним ђубривима. Стајњаком је пожељно ђубрити сваке треће године у количини од 30 тона по хектару, а комплексним минералним ђубривима сваке године. Од комплексних хранива најчешће се користи NPK 10 :12: 26 у количини 400-700 kg/ha (600-700 kg када се додаје само оно, а 400-450 kg ако се додаје у години када се ђубри и стајњаком). Након растурања ових основних хранива обавља се обрада земљишта на дубини од 12 cm, чиме се поред хранива затрпава и коров.

- Вубрење азотним ђубривима треба изводити опрезно, јер велике количине азота могу утицати на успоравање дозревања и на квалитет плодова, а дешава се да купина не дозри, што умањује принос.

Постављање наслона треба одрадити у другој години након садње, било од појединачног дугачког коља, било од побивених стубова са жицом, или гајење v-шпалира и вертикалног наслона.

- Коље као наслон треба да је најмање 2m изнад земље и 0,5 m у земљи. Оно се побија уз сваки жбун, за коље се на два – три места везују ластари у виду осмице. За привезивање се користи манила или рафија.

- Наслон од стубова и жице се користи на нешто већој површини, при гушћој садњи. Најчешће се користе бетонски или дрвени стубови, висине 2m изнад земље.

Постављају се један од другог на 7m, при чему се за њих затежу 1-3 реда жице (за усправне сорте 1, а за пузеће 3 реда).

- V – шпалир подразумева постављање стубова под углом од 20-30 степени, некада и под већим углом, зависно од услова. Стубови се постављају тако да размак при дну стубова буде 46cm, а између врхова стубова 107cm, при углу од 25 степени. На стубовима се постављају два реда жице, први на висини 70-80cm, а други на 160-180cm уз размак од 60-70cm. Двогодишњи изданци се у пролеће орезују и везују за спољне стране за жицу, чиме се омогућује берба, док се једногодишњим изданцима омогућује

раст са унутрашње стране за бербу наредне године. На овај начин се поједностављује берба, повећава се број изданака и изложеност сунчевим зрацима.

Резидба купине служи за успостављање равнотеже између вегетативног пораста и родности.

Орезивање купине у роду је лакше уколико је правилно рађена резидба након сађења. Изводи се у два наврата, рано у пролеће и у другој половини лета након бербе. - Пролећно орезивање се врши крајем марта или почетком априла месеца, уз одговарајуће временске услове. Прво се изврши проређивање изданака, уклањање оштећених и недовољно развијених до земље, при чему се остављају само здрави и добро развијени. Код купина које усправно расту током друге и треће године остављају се по 3 до 4 а касније и по 5 до 6 изданака, код прелазних 6 до 8, а код пузећих сората 10-12 изданака. Уколико се купина гаји по систему живе ограде онда се на сваки дужни метар оставља 9 до 14 изданака, зависно од развијености и сорте, а затим се они скраћују. Купина се већ до половине лета јако разгранана, те је потребно да се ови превремени избојци прекраћују, а они који се остављају да се закину на 3 до 4 пупољка. Тиме се постиже усправнији пораст изданака и постизање већих приноса у следећој години.

- Летње орезивање се обавља по завршетку бербе. Све прошлогодишње изданке, који су у овој години донели род, треба до основе одсећи. Сасећи и све сломљене, кржљаве, суве изданке, изнети их из купинака и спалити.

Саветодавац воћарства и виноградарства Љиљана Гвоздић

Неплодност крава

Неплодност код животиња је стање када женске животиње не могу рађати потомство које је способно за живот. Узроци неплодности могу бити разни, а најчешће су у вези са начином исхране и узгоја. Животиње су јалове када не могу остати стеоне после три узастопна парења или осемењавања. Јунице су привремено јалове ако у узрасту 16 – 18 месеци, при телесној маси 380-400кг, нису имале терање, односно нису остале стеоне. Јаловост је у 20% случајева урођена, док је у 80% случајева последица неправилног држања или лоше исхране:

- недостатак беланчевина, витамина, минерала;
- исхрана смрзнутом, плеснивом и поквареном храном;
- изгладњивањем у време суше;
- недостатак соли.....

Храна лошег квалитета и мале хранљиве вредности изазива јаловост у 50% случајева и назива се **гладни стерилитет**. Гладни стерилитет настаје, најчешће у зимском периоду као и почетком пролећа ако се у исхрани користи лоше сено, кукурузовина, слама. Слаба исхра узрокује кашњење у полном развоју женских и мушких животиња и њихово касно увођење у приплод. Слаба исхрана стеоних крава и јуница доводи до слабљења кондиције због чега настају повађања (побачаји) и рађање телад неспособних за живот. Јалове животиње поново могу постати плодне уколико се хране довољним количинама квалитетне хране. Посебно треба обратити пажњу на унос довољних количина минерала (најзначајнији су калцијум, фосфор, калијум, натријум и хлор) и витамина који се могу уносити у организам путем препарата: коштаног брашна, костовитог или давањем путем ињекције. Кравама и јуницама се свакодневно у исхрани

мора давати 30-40гр (једна супена кашика) кухињске соли. Никако се со не сме давати једном седмично у већим количинама, јер се може изазвати тровање. Симптоми недостатка соли су изопачен апетит, када крава лиже зидове штале и пије мокраћу и осоку. Недостатак соли такође доводи до побачаја, јаловости, смањења лучења млека, мршављења и слабог апетита.

Да би се спречила јаловост код крава и јуница, штале морају бити добро проветрене, светле и умерене температуре. Лежајеви морају бити удобни, суви, чисти и пространи,. Краве се морају редовно водити на испашу. Обољења полних органа су такође узрочници јаловости, као и разна друга обољења (ногу, кичме, папака, мишића, вимена, органа за варење) и грешке у осемењавању

- пропуштање гоњења (вођења)
- касно, или прерано осемењавање
- погрешно, нестручно осемењавање
- осемењавање мртвим или слабо покретљивим семеном (сперматозоидима)
- осемењавање сувише младих и неразвијених животиња
- осемењавање старих животиња (највећа плодност код крава је између четврте и осме године) су узроци јаловости животиња.

Произвођачи морају схватити значај исхране и њен утицај на репродукцију крава како би предузели одговарајуће мере и смањили економске губитке који том приликом могу настати.

Саветодавац сточарства Косовка Јакшић

Прогнозно извештајна служба у заштити воћа

Рад прогнозно-извештајне службе у заштити воћа заснива се на методама утврђивања штеточина и њихових природних непријатеља у воћњацима и виноградима, ради доношења оцене о потреби и правовременим роковима за њихово сузбијање. Методе које се користе у воћарско-винаградарској производњи су:

-Метода зимског прегледа. У току зиме се узимају гране од 20см дужине, најчешће дво- или трогодишњег дрва воћака. Сваки узорак се прегледа лупом, и бележи се број присутних штеточина. На гранама и лисним пупољцима презимљавају јаја лисних ваши, пауци, разни лептири, неке лисне бубе и др.

-Визуелна метода. Овом методом врши се преглед органа биљке у зависности од периода вегетације. Прегледају се цветови, пупољци, лишће, плодови. Често се преглед врши џепном лупом. Са прегледом се почиње отварањем првих пупољака, а затим у зависности од интензитета напада и бројности штеточина обично се понавља на 14 дана. У току лета прегледа се једном месечно. Овим прегледом се утврђује бројност гусеница које изазивају коврцавост лишћа и пупољака, лисних минера, лисних ваши, крушкине гриње, крушкине бубе, крушкине осе и многих других штеточина.

-Метода удараца. Заснива се на стресању инсеката са грана дрвећа, а око стабала се поставља памучно платно на коме се инсекти скупљају. Примењује се за уочавање бројности јабукиног и крушкиног цветоједа, као и за неке друге штеточине. Један узорак добија се са 100 удараца, односно 100 грана, од којих су по две на истој воћки.

-Метода левка. Једноставна метода која се састоји у качењу великог платненог левка навученог на округли или квадратни оквир на гране воћке одмах након примене неког инсектицида, акарицида или неког другог средства за заштиту биља. У левак падају убијени инсекти и након 24h може се утврдити онај део штеточина на који коришћени пестицид делује.

-Примена визуелних атрактаната

а) ловна лампа- користе се сијалице за прикупљање инсеката. Најчешће се користе лампе са живиним, UV или флуоресцентним светлом. Лампе се пале у сумрак а гасе око 23h. Интензитет појаве изражава се максималним уловом у једној ноћи.

б) обојени атрактанти- површине се премазују лепком па се око њих хватају инсекти, па се може утврдити интензитет. Најчешће се користи жута боја за за улов воћних мува. Пластичне жуте плочице каче се о гране и њишући се на њих налаћу штетни инсекти.

-Примена олфакторних атрактаната

а) хранидбени атрактанти- делују на чула инсеката оба пола . Стављају се стаклене или пластичне флаше различитих облика, и каче се о воћке.

б) сексуални атрактанти- називају се феромони због свог надражујућег деловања. Привлаче супротни пол инсеката. Данас се мање користе природни мириси женке, а више се користе синтетички феромони смештени у херметички затвореним капсулама. Капсуле се стављају у кућице од чврстог картона које су изнутра намазане лепком. Кућице се каче о воћку.

-Ловни и лепљиви појасеви и замке. Користе се за штеточине које се завлаче на скривита места, и на та места се постављају и ове замке, и бивају лако уловљене. Ловне појасеве треба постављати у пред презимљавање, када штетни инсекти траже склониште.

Лепљиве замке се користе у виду лепљивих картонских плоча, и за праћење почетка активности и кретања неких штеточина.

-Контролисани узгој. Врши се у условима које ми створимо. Праве се кавези од мрежастих сандука у које се убацује одређени број штеточина и прати се њихов развој. Убацују се инсекти сакупљени у ловним појасевима, инсекти који презимљавају у лишћу и др.

Саветодавац заштите биља Сениша Недељковић